

Den Haag, 11 april 2012

Geacht lid van de Commissie Buitenlandse Zaken van de Tweede Kamer,

In verband met het Nota-overleg Mensenrechten op 16 april a.s. wil de campagne 'Stop Kinderarbeid – school, de beste werkplaats' graag een aantal aanbevelingen aan u voorleggen.

In de brief van Minister Rosenthal over de 'Stand van zaken van het mensenrechtenbeleid' geeft hij aan dat fundamentele arbeidsrechten, waaronder kinderarbeid, een prioriteit zijn. Vanzelfsprekend zijn we als campagne 'Stop Kinderarbeid' verheugd over de blijvende aandacht voor het onderwerp.

Child Labour Free Zones

We waarderen dat het Mensenrechtenfonds steun geeft aan onze activiteiten m.b.t. het ondersteunen van organisaties in Afrika die zich inzetten voor het creëren van *Child Labour Free Zones*: gebieden waar alle kinderen uit het werk zijn gehaald en (terug) naar school zijn gebracht. Daar hoort ook bij dat (steun aan) het basisonderwijs is gekoppeld aan een aanpak om ook kindarbeiders en schoolverzuimers, zonodig via 'brugonderwijs', alsnog te integreren in het formele onderwijs. De steun van staatssecretaris Knapen voor deze benadering van het bestrijden van kinderarbeid, waarbij geen onderscheid tussen vormen van kinderarbeid wordt gemaakt die de schoolgang belemmeren en/of gevaarlijk zijn, is ook internationaal van belang.

Knapen noemde de veelgeprezen *Child Labour Free Zone* aanpak in India een 'schoolvoorbeeld' van hoe je ook kinderarbeid in Afrikaanse landen kunt bestrijden.

We betreuren dat het onderwerp fundamentele arbeidsnormen in de brief van de Minister is versmald tot kinderarbeid. Juist een aanpak die mikt op het uitvoeren van alle fundamentele arbeidsrechten en 'fatsoenlijk werk', waaronder een leefbaar loon, draagt sterk bij aan het bestrijden van kinderarbeid. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het FNV rapport '*Let parents earn and children learn*'. Zo'n bredere aanpak zou mede vorm kunnen krijgen via een aangescherpt MVO-beleid (zie hieronder voorstellen bij MVO).

Aanbeveling

Continueer in de toekomst de Nederlandse steun voor de gebiedsgerichte Child Labour Free Zone aanpak via het Mensenrechtenfonds en bepleit deze aanpak ook in de EU, bij de ILO en andere relevante internationale organisaties op het gebied van kinderarbeid en onderwijs.

EU Raadsconclusies over kinderarbeid

De concrete inzet in de stand van zaken brief van 9-3-2012 met betrekking tot kinderarbeid is erg mager. Er wordt verwezen naar de zogenoemde *Roadmap van de ILO* om de ergste vormen van kinderarbeid te bestrijden en naar de *EU Raadsconclusies* over kinderarbeid. Daaraan zijn echter geen concrete activiteiten verbonden. De regering vermeldt niet wat met de EU Raadsconclusies is gebeurd of nog moet gaan gebeuren en welke maatregelen ze zelf neemt om deze uit te voeren. Zij wacht alleen op een rapport over mogelijke handelsmaatregelen tegen kinderarbeid. Wat zij daarmee eventueel wil doen is niet duidelijk.

'**Stop Kinderarbeid – School, de beste werkplaats**' is een internationale campagne van de Alliance2015. De campagne wordt gecoördineerd door Hivos en uitgevoerd door de Algemene Onderwijsbond (AOB), FNV Mondiaal, Hivos, ICCO & Kerk in Actie, de Landelijke India Werkgroep (LIW) en Stichting Kinderpostzegels Nederland, in samenwerking met Europese Alliance2015-partners en lokale organisaties in ontwikkelingslanden.

Postbus 85565 | 2508 CG Den Haag
070 – 376 55 00 | info@stopkinderarbeid.nl
www.stopkinderarbeid.nl

Aanbevelingen

Op basis van de EU Raadsconclusies over kinderarbeid uit 2010, waarbij Nederland destijds het voortouw nam, zou de Minister een aantal activiteiten kunnen ontplooiën:

- *het aandringen bij de Europese Commissie op een actieplan om de Raadsconclusies in concrete maatregelen om te zetten en waar dat al gebeurd is daarover een verslag te krijgen; de maatregelen moeten worden gericht op alle vormen van kinderarbeid die schoolgang belemmeren (en niet alleen op de ergste vormen).*

En wat betreft eigen activiteiten van de Nederlandse regering op basis van de Raadsconclusies:

- *het systematisch aankaarten/bespreken en mogelijk samen aanpakken van kinderarbeid in de relatie met landen waar dat een probleem is (zie ook kinderarbeid-diplomatie hieronder);*
- *financiële en technische steun geven aan nationale actieplannen tegen kinderarbeid, met name als daarin ook de Child Labour Free Zone aanpak wordt gehanteerd;*
- *bestaande programma's voor steun aan het basisonderwijs via de Child Labour Free Zone methode koppelen aan een aanpak om alle werkende kinderen op school te krijgen;*
- *het bevorderen van het toepassen van sociale criteria, waaronder de afwezigheid van kinderarbeid, bij inkoop door overheidsorganisaties en door de overheid financieel ondersteunde organisaties.*

Kinder- en dwangarbeid in Afghanistan met betrokkenheid NAVO/ISAF

Op 14 maart jl. antwoordden de Minister en de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, mede namens de Minister van Defensie, op vragen van kamerleden van de ChristenUnie, de PvdA, de SP en Groen Links over het rapport *'Buried in Bricks'* van de ILO en de betrokkenheid van NAVO/ISAF bij kinder- en dwangarbeid in Afghaanse steenbakkerijen.

In hun reactie zeggen de bewindslieden dat NAVO/ISAF zo goed mogelijk zicht houdt op de aanvoerlijnen van onderaannemers, Nederland zich inspant voor een gecoördineerde aanpak van *'child bonded labour'* en het van groot belang is om alle maatregelen gericht op bestrijding van kinder- en slavenarbeid te coördineren met andere partijen. In hun antwoord geven de ministers aan dat:

- NAVO/ISAF actief de steun zoekt van internationale en VN organisaties zoals ILO, UNDP en UNHCR;
- Nederland zich inspant voor een gecoördineerde aanpak van dit probleem met de ILO en UNICEF.

UNICEF Nederland heeft bij UNICEF Afghanistan geïnformeerd naar mogelijk overleg en samenwerking met NAVO/ISAF en daarop het volgende antwoord ontvangen:

'We are in discussion with ILO to develop a comprehensive response for this issue in the country. NATO is not a partner with either of our agencies.'

Van de ILO in New Delhi in Afghanistan ontving de campagne Stop Kinderarbeid het volgende bericht: *'We have not been in contact with ISAF on this issue and they have not approached us on any collaboration to that effect.'*

Blijkbaar is dus, in tegenstelling tot wat de bewindslieden in reactie op de Kamervragen zeggen, door NAVO/ISAF geen samenwerking gezocht met de ILO en UNICEF.

De campagne 'Stop Kinderarbeid' vindt dit zeer zorgwekkend. De bewindslieden geven namelijk zelf aan dat de ernstige problemen met betrekking tot kinder- en dwangarbeid in de Afghaanse steenbakkerijen alleen met hulp van onder meer deze organisaties kunnen worden opgelost. Als deze samenwerking niet wordt gezocht dan kan er ook geen sprake zijn van een adequate uitvoering van de motie van 29 juni 2011 waaraan de Kamer onder meer aan de Minister van Buitenlandse Zaken vraagt om: *'er bij de NAVO/ISAF op aan te dringen om zelf zo spoedig de kwestie van kinderarbeid en*

'Stop Kinderarbeid – School, de beste werkplaats' is een internationale campagne van de Alliance2015. De campagne wordt gecoördineerd door Hivos en uitgevoerd door de Algemene Onderwijsbond (AOB), FNV Mondiaal, Hivos, ICCO & Kerk in Actie, de Landelijke India Werkgroep (LIW) en Stichting Kinderpostzegels Nederland, in samenwerking met Europese Alliance2015-partners en lokale organisaties in ontwikkelingslanden.

Postbus 85565 | 2508 CG Den Haag
070 – 376 55 00 | info@stopkinderarbeid.nl
www.stopkinderarbeid.nl

dwangarbeid te onderzoeken en indien deze wordt gevonden, passende maatregelen te nemen en daar hulp van deskundige organisaties als UNICEF, UNDP en de ILO bij in te roepen.’

Aanbeveling

Dring bij de bewindslieden van BZ en Defensie aan op opheldering over de betrokkenheid van NAVO/ISAF bij de aanpak van kinder- en dwangarbeid in Afghaanse steenbakkerijen en de samenwerking met organisaties als ILO en UNICEF. Vraag de bewindslieden met spoed werk te maken van de beloofde inzet om deze problemen te helpen oplossen en de Kamer daarover te rapporteren.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Bij de bestrijding van kinderarbeid speelt maatschappelijk verantwoord ondernemen een grote rol. Wat betreft maatregelen die op dit gebied genomen kunnen worden om kinderarbeid te bestrijden en andere mensenrechten te bevorderen, verwijzen we u graag naar de brief die ‘Stop Kinderarbeid’ heeft gestuurd naar de Commissie voor EL&I in verband met het AO MVO op 11 april 2012.¹ Hier geven wij alleen enkele aanbevelingen weer die voortvloeien uit de door Nederland gesteunde ‘Ruggie Principes’ voor bedrijfsleven en mensenrechten:

- *De regering zou van alle bedrijven die steun van de overheid krijgen of leveren aan overheidsorganisaties een plan van aanpak moeten vragen (in lijn met het ‘due diligence’ principe van de VN Principes voor bedrijfsleven en mensenrechten) voor het voorkomen en bestrijden van kinderarbeid in alle schakels van de productieketen. Cruciaal daarbij is samenwerking met lokale organisaties en overheden om kindarbeiders naar het formele onderwijs te begeleiden.*
- *De regering zou op basis van de genoemde VN Principes systematisch in kaart moeten brengen hoe zij de ‘plicht om te beschermen’ tegen het schenden van mensenrechten, dus ook kinderarbeid, het beste kan uitvoeren.*
- *De regering zou een actieve ‘anti-kinderarbeid-diplomatie’ moeten bedrijven als onderdeel van een bredere MVO-diplomatie en daartoe in kaart brengen in welke landen en sectoren bedrijven het risico lopen om in hun productieketen gebruik te maken van kinderarbeid.*

Bij toepassing van de nieuwe OESO Richtlijnen en VN Principes voor bedrijfsleven en mensenrechten zou door bedrijven aangesloten kunnen worden bij de *Child Labour Free Zone* benadering van de (zuidelijke partners) van de ‘Stop Kinderarbeid’ campagne. De kern daarvan voor bedrijven is dat zij, waar dat mogelijk is, aanhaken bij lokale initiatieven om alle kinderen in een bepaald gebied op school te krijgen en te houden. Dat houdt tevens in dat werkende kinderen niet zomaar worden weggestuurd, maar dat ze – via een vorm van ‘brugonderwijs’ – worden begeleid naar regulier formeel onderwijs.

Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om de bovenstaande aanbevelingen zo nodig nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Gerard Oonk

Campagne directeur ‘Stop Kinderarbeid - School, de beste werkplaats’

Sofie Ovaa

Coördinator ‘Stop Kinderarbeid – School, de beste werkplaats’

¹ Zie: <http://www.indianet.nl/pdf/br120406b.pdf>